

τοῦ βουνοῦ καὶ τὴν κυριὰ μῆς ἀφρισμένης πόρνης, ἔλα νὰ πᾶμε σὲ χώρες μακρινές, θεριμές, γιατί ἐδῶ οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἀσυγκίνητοι καὶ ταπεινοί, δὲ νιώθουν πόση ἀξία ἔχει ἓνα φίλὸ στὸ δρόμο, ἓνα ἀγκάλιασμα μπροστὰ στὸ πλῆθος, ἓνα δάκρυο ἀπάνω στὸ κορμὶ σου. Δὲ νιώθουν ἀκόμα οὔτε τὴν ἐρεθιστικὴ σου ἁμαρτία, οὔτε τὴ θλίψη καὶ τὴ νοσταλγία σου γιὰ τὰ παλαιοσέλιχα.

Κ' ἐπιτέλους, στὸ μῦθι τοῦ Χάρου, μονάχα ἐγὼ μπορῶ νὰ νθέξω. Σπαθισμοὶ καὶ χειρινοὶ του θὰ μ' ἔβρουν γενναῖο καὶ ἀπορρατισμένο γιὰ μιὰ αἰώνια σελαντριά....

ΤΟ ΠΑΘΟΣ ΜΟΥ

Ἀγχιμμένη μου φίλε μὲ τὰ μαῦρα φορέματα καὶ τὸ γλυκὺ πρόσωπο. Μοῦ μ' ἔλθεις πολὺ γιὰ τὴν ἡθικὴ καὶ τὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ. Σὲ βεβαιώνω πὼς γιὰ τὴν ἡθικὴ σου δὲν ἔχω προκατάληψη οὔτε μίσος. Τὸ δρόμο τοῦ Θεοῦ δὲν τὸν ξαίρω. Μὰ ἂν εἴναι κείνος πού συγχὰ κἀνὼ τὰ τρικυμωμένα μου ταξίδια καὶ συχνὰ τὸν τίλεγορῶ «α λ ο σ ὶ ν η καὶ ἄ γ ῖ α π η». τότε λίσσεψέ με πὼς δὲν παραστρατῶ ὅπως ἐσὺ μοῦ λὲς μὲ τόση ἐπιμονή.

Μαζαίρι δὲν ἔπιασα ποτὲ στὰ χέρια μου. Ἡ κλεψιά δὲ μοῦ πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ καὶ ἡ σκευεργασία δὲ μοῦ κινεῖται τὴ γλώσσα. Μόνο τὸ πάθος μου εἶναι κείνο πού προκαλεῖ τὴν ἐξέγερσή σας. Μ' αὐτὸ ἀναιχνέω καὶ γλυκύνω τὴ ζωὴ μου. Σ' αὐτὸ παραχωρῶ, μὲ κάποια ἀναισθησία, εἶναι ἀλήθεια, τὸν ξαιτό μου, καὶ μένω ὡς οὐλομένης ἀνέμῳ στὸς ἀφροῦς τῆς ὁλοπικρῆς θάλασσάς μου.

Ἄν πάψει νὰ μὲ κυριεύει αὐτὸ τὸ ἡδονικὸ πάθος, δὲ σβήσω τὴν ἴδια στιγμὴ. Ὅλα τὰ κέρδη τῆς πολυμογθῆς ἡμέρας σ' αὐτὸ τὸ πάθος θυσιάζονται. Τότε ξεκουράζω τὸ νοῦ καὶ τὴν ψυχὴ μου. Τίς στιγμὲς πού τὸ πάθος θὰ πάψει νὰ μὲ κυριεύει δὲ θὰ εἶναι ἄνθρωπος.

Μπορεῖ ἐπὶ καλὴ μου φίλε, νὰ βλέπεις τὸ Θεό. Μὰ ἐγὼ βλέπω τοὺς ἀνθρώπους. Καὶ τοὺς διακρίνω ἀνάμεσα ἐκεῖ, πού ἡ ἁμαρτία δὲν ὑποκρίνεται καὶ δὲ φρεσὶ μᾶστα.

Πήγαμε, καλὴ μου φίλε, στὸν αἰθονά σου. Σὲ περιμένοντε τὰ πλῆθη. Ἡ νύχτ' ἀνέγει τόσος ὥρα καὶ τὸ πᾶν τοῦ παρὰ τοῦ ἑαυτοῦ εἶναι ἀλλοκόκκινο. Τὸ τορνεύεται, φῶς σπορταῖ σὰν τὴν καρδιά, σὰν τὰ χεῖλη καὶ τὸ μελαγχρὸ κορμὶ της....

ΜΙΚ. Α. ΡΩΔΑΣ

ΗΛΙΟΒΑΣΙΛΕΜΑ

Ἔπεσ' ὁ ἥλιος φλογερὸς στῆς θάλασσας τὰ στήθη, ὅπου ἀφρισμένοι ἐτόραζαν καὶ ἀνέστησαν παλμοί, καὶ πάνω σπύγιοι ἀγκάλιασμα, τὴ θεία αὐτῆς στιγμὴ, ἀπ' τὰ καμμένα σπλάχνα του κόκκινη φλόγα ἐχύθη.

Κ' ἡ θάλασσα πού βόγγαε — Σειρήνα ἐρωτευμένη — καὶ στέναζε σὰ νᾶτανε γυναικὰ νευρική, μὲ μιὰ γαλήνη μονομιᾶς ξεπλώθη ἀγγελική, καὶ χλόμασε... καὶ φώναξε τὴ νύχτ'... εὐτυχισμένη.

Σμύρνη, Ὀκτώβριος 1918.

ΠΑΥΛΟΣ Γ. ΦΑΝΟΥΣ

Η ΑΠΑΓΓΕΛΙΑ

Ὁ ἐκδότης Σιδέρης ἔβγαλε σὲ διὰ τόμους ἓνα βιβλίο μὲ τὸν τίτλο «Ἑλληνικά ποιήματα κατὰ ἄλληλα γ' ἀπαγγελίας». Τὸ βιβλίο τὸ σύνθεσε ἡ καθηγήτρια τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὁδείου καὶ Θεώνη Δρακοπούλου (ἡ συνεργάτιστά μας Μυριτώτισσα) καὶ τὴν ἀξία του τὴ δείχνει ὁ ἀκόλουθος πρόλογος τοῦ Κωστή Παλαμά :

Ἡ κυρία Θεώνη Δρακοπούλου μᾶς προσφέρει ταχτοποιημένα σὲ τόμο ποιήματα νεοελληνικά κατὰ ἄλληλα, καθὼς τὰ θέλει, γιὰ τὴν ἀπαγγελία. Ἀπὸ τὸ δημοτικὸ τραγοῦδι ἀρχίζουν τὰ ποιήματα αὐτά, περνοῦν ἀπὸ τὰ διάφορα χρονικά καὶ τοπικά σημεία πού σημαδεύουν τὴν κίνησιν καὶ τὸ ξετύλιμα τῆς νεοελληνικῆς ποιητικῆς φιλολογίας, τῆς πάντα βασισμένης ἐπάνω στὴ γλώσσα τοῦ δημοτικοῦ τραγοῦδιου, τὴν ἀναγνωρισμένην πᾶς ὡς τὸ μόνο δυνατό θεμέλιο γιὰ νὰ ὑψωθῇ ἐπάνω του, ἀψηφώντας τὸν καιρὸ, στέρεο οἰκοδόμημα ποιητικῆς τέχνης· τὰ ποιήματα αὐτὰ ξεκινώντας ἀπὸ Σολομὸ καὶ Κάλβο καὶ ἀνάμεικτα ἀπὸ τίς φωνές· Ἰόνιων καὶ Ἑπειρωτῶν καὶ Βυζαντινῶν καὶ Ἀθηναίων ποιητῶν, σταματοῦνε στὸ τραγοῦδι τὸ σημερινόν. Στὸν τόμο τοῦτο ἀνθολογοῦνται καὶ στίχοι ποιητῶν ἀπὸ τοὺς πρὶν νέους· καὶ θέματα δὲν εἶναι αὐτοὶ μόνοι ἀπὸ τοὺς νεώτεροις πού θὰ μπορούσαν ἐδῶ νὰ βροῦν εὐλογα θεσπὴ ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους. Ὅμως ὁ τόμος δὲ μπορούσε νὰ τραβήξῃ ἐπ' ἀπειρον, ἦταν ἀνάγκη νὰ κορατηθῇ σὲ ὁρισμένα σύνορα, μὲ τὴν προσδοκία καὶ δευτέρου καθὼς λογαριάζεται ἀπὸ τὴν ἐκδότριά του, ὅτι μὲν γιὰ νὰ περιλάβῃ συμπληρωματικά καὶ ἄλλα ποιητῶν ἔργα, καὶ παλαιότερων, ὑποδέτω, καὶ ἀπὸ τοὺς νέους ποιητῆς τῆς τελευταίας ὥρας, τοὺς ἀνγκαστικά ἐδῶ παρατημένους ἀπέξω.

Ὁ τόμος αὐτὸς βγαλμένος ἀπὸ τὴν ἐπιθυμία, πού καὶ αὐτὴ τὴ γέννησιν ἡ ἀνάγκη, νὰ δοθῇ παραδειγματικὸ κάποια ὁργάνωση στὸ μᾶθημα τῆς ἀπαγγελίας πού τὸ διδάσκει στὸ Ἑλληνικὸν Ὁδεῖο ἡ κυρία Θεώνη Δρακοπούλου, ἐκπληρώνει, μοῦ φαίνεται, διπλὸ σκοπὸ· πῶς μᾶς δίνει μιὰν ἀνθολογία νεοελληνικῶν ποιημάτων ἀπὸ τὰ ἐκλεχτότερα ὕστερα (καὶ αὐτὸ τὸ ὕστερον ὅμως εἶναι ὁ κύριος ὁ καθεναὶ τὸ σκοπὸς τοῦ) μᾶς δίνει δείγματα στίχων ὅχι γιὰ γνώρισμα ἁπλῶς μὲ τὸ διάβασμα, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀπαγγελίαν· τὸ πρῶτον διαφέρει πολὺ. Μποροῦμε νὰ εἰποῦμε πὼς τὸ ποίημα τότε μόνον καλογνωρίζεται, ὅταν ἀπαγγέλλεται.

Καλὸ ποίημα δὲν ἀντέχει στὴν ἀπαγγελίαν· βρονοφρεσὶ μ' αὐτὴν ἡ ἀσχημία του. Καλὸ ποίημα δὲ δέχεται ἀέροια του τὴ χάριν παρὰ ὅταν ἀπαγγέλλεται· δηλονότι διαβάσεται μεγαλόφωνα μὲ τὸν τόνο πού τοῦ ταιριάζει, μὲ τὸ μέτρο τῆς τέχνης τῆς ἀπαγγελτικῆς· καὶ ἀκόμα καλὸ ποίημα γιὰ νὰ τὸ ἀσχημίσῃ καὶ γιὰ νὰ τὸ ψευτίσῃ εὐκόλο εἶναι φταίνει νὰ τὸ κακοδιαβάσῃ. Φανταστῆτε πᾶς τί καλὸ γίνεται στὴν ποιήσῃ μας, πού κατὰ γενικώτατο κανόνα, καὶ αὐτοὶ ἀκόμα πού τὴν προσέχουν καὶ ἐκείνοι πού τὴν ἀγαποῦνε, μήτε ξέρουν νὰ διαβάζουν ποιήματα, μήτε πού υποψιάζονται τὰ θαύματα χτυπήματα πού καταφέρνονται στὸ στίχο, καθε φράσιν πού τὸν ἀκούει νὰ διαβάσεται ὅπως ὅπως. Καὶ πολὺ σωστὰ παρατηρεῖ ὁ χρονολόγος (1). «Οἱ

(1) «Βαλκανικὸς Ταχυδρόμος» 28 Μαρτίου 1919.